

Leviathanopolis

Írta: CZÁRÁN GYULA

„Hát e miféle csudabogár? Ugyan hol lehet ez a fészek? fogja kérdeni az olvasó a fentebbi név láttára, „hírét sem hallottam soha!” — Bizony hiába is keresné azt a földrajzban, a térképen, vagy a conversations-lexikonban: nem találná meg sehol; minthogy ez voltaképpen nem is annyira törvényes uton nyert s hivatalosan elfogadott elnevezés, mint inkább a divatos elkeresztelési buzgólkodás szüleménye. De eltekintve a névkérdéstől: magát az általa jelölt helyet sem igen ismeri néhány természetbaráton kívül még senki, mivelhogy az nem valahol Közép-Ázsiában, sem a tohubo-hu-indiánok országában, avagy a Kongo-partjain leledzik, hanem éppen itthon minálunk, a Bihar-hegységben van.

Igaz, hogy oly félreeső, minden emberlakta helytől távol fekvő, a világtól elzárt vidéken, oly nehezen hozzáférhető szirtek közt, a legvadonabb rengetegben annyira elrejtve fekszik: hogy az ember szinte csodálkozni hajlandó a felett, mikép tudtak egyáltalában még véletlenségből is ráakadni. És hogy mégis felfedezték, az Tóbiás Miklós belényesi uradalmi főerdész ur érdeme, ki az erdőüzemrendezési munkálatok közben akadt reá erdésztársaival, abba velük behatolt, bejárta, átkutatta; s azokkal, kiket a dolog érdekel, megismertette. Neki lehet köszönni, hogy a Bihar-hegységnek addig ismert nevezetességei egy ujjal, a legszebbel, a legcsodálatosabbal gyarapodtak; amiért ugy magam, valamint összes ismerős és ismeretlen turistatársaim, minden természetbarátok nevében neki őszinte köszönetet kell mondanom.

*

Ez az érdekes hely a nagyváradai gör. kath. püspökség belényesi uradalmában fekszik s meglátogatására legcélszerűbb a Stina de Vale

Nagyváradai Takarékpénztár

a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank r. t. fiókja
Oradea, Str. Alexandri (Teleki-u.) 2.

Foglalkozik a banküzlet
minden ágával és engedélye-
zett deviza hely.

Betéteket elfogad,
előnyös kamatozás
mellett.

nevü üdülőhelytől vagy Petroszból kiindulni; mert mindkettőtől körülbelől egyenlő távolságra van, azzal a különbséggel, hogy az előbbi út szebb, tanulságosabb és kellemesebb, mint az utóbbi. De bármelyiken induljon el az ember, legalább kétszer huszonnégy órát — déltől délig számítva — kell e kirándulásra áldozni.

A Ponora nevü havasi legelő bájos kis völgymedencéjének közelében van e nevezetesség s csakis onnan megközelíthető.

Egy szárazon álló patakmeder indul ki a Ponorából s mindenütt ezen kell haladni végig. Azt mondtam: „haladni“; de ez a lehető legmérsékeltebb haladás a világon, mellyel bármily konok konzervatív meglehetne elégedve; mert minden lépésnél a legnagyobb vigyázat szükséges s a két láb használata itt egyáltalában nagyon elégtelennek bizonyul: a kettős fogat nem bírja az embert tovább vinni s kénytelen még két lovat eléje csatolni, négyes cugot fogni be, azaz két kezét is lábakká dregradálva, magából négylábu állatot csinálni, hogy a sziklák közt tovább juthasson... Felfordult világ! folyton-folyvást csuszunk-mászunk s mégis mindig lejjebb jutunk! Odébb aztán még a négyes cug is kevés: muszáj az ötödik lovat is, a láncost, előre fogni, mint az igazi nagy urak tettek hajdan, a régi jó világban, mikor még minden kisebb úr is négyesben járt; és ez az ötödik iv nem más, mint egy hosszú szeges hegymászó bot, mely a nagy sziklatorlaszokon való leereszkedéseknél, jobban mondva lecsuszásoknál soha meg nem hálálható szolgálatokat tesz gazdájának.

Igy haladni tovább-tovább meredek szirtek közt; a száraz patak esése mindig nagyobb, a sziklatömbök, melyek egymásra tornyosulnak medrében, mindig természetesebbek lesznek, míg utoljára oly dimenziókat vesznek fel, melyek kétségbeejtik az embert a tovább-haladás lehetősége felett: mint egy-egy asztal, mint egy kocsi, sőt némelyik egy kisebb szobát kitöltene: akkora sziklacsompók vannak zürzavaros rendetlenségben a patak medrében egymás tetejére hányva, tővel-heggyel összeforgatva.

Csodálatos út ez, e szárazon álló patakmedren, e sziklavölgyön végig... Minden oly különös, oly ismeretlen jellegű, oly zordon vad, sötét tekintetű, oly ember nem látta — nem járta szint visel itt magán, mely nemcsak meglep, de megdöbben, megfélemlit. Ezen út a bevezetést képezi ahoz, ami mindjárt következik s e bevezetés — meg kell vallani — méltó előkészítése annak. A száraz meder nagyobbára tömör sziklába van vágva s ezen tömör sziklában a víz ereje a legszeszélyesebb épít-

**Női és férfi ruhákat festek és vegyileg tisztítok
MOKOS, Str. Take Ionescu 13.**

kezéseket vitte végbe: azt át meg átfurta, keresztül lyukgatta, üregeket, aknákat, folyosókat, kürtöket vájt bele; egész összefüggő szoba-csoportokat alakított, gletschermalomhoz hasonló kerek medencéket, katlanokat vésett ki s azokat szép simára esztergályozta: a fékevesztett elemeknek minden megszokottól elütő alkotásai kísérnek folytonosan. Mert most ugyan mélyen ott benn a hegy gyomrában folyik a patak s nem látni

CSODAVÁR

TÁTRA-MÁTRA-FÁTRA

(Mokos József felvétele.)

belőle semmit: de hóolvadás vagy nagyobb esőzések alkalmával, midőn a víznek a földalatti csatornában nincs elég helye, midőn duzzadó jókedvében már nem fér meg ott lent a bőrében: olyankor megtölti e külső medret, elárasztja e sziklavölgyet, örült szilajsággal zuhog végig a magavágta lépcsőkön, hengergetve lefelé s csapkodva egymáshoz e roppant sziklatönköket... Egy felhőszakadást végig nézni s végig hallgatni itten! Midőn elrohan a féktelen áradat, mindent elseper s magával ragad a víz ellenálhatatlan ereje; midőn e nagy nehéz lövegekkel bombázni kezdi a szirtfalakat; midőn egy-egy hegyoldalt alámos s ez pokoli robajjal omlik

össze; midőn az orkán harsonája süvölt a fenyvesek közt s a menydör-gésnek százszoros visszhangjával labdázna a hegyek. Képzelné gyö-nyörü!... de itt lenni olyankor nem volna egészséges dolog...

Még egy jellemző sajátága által válik e sziklavölgy különösen érde- kessé a szemlélőre: azt a benyomást teszi t. i., hogy még nincsen egész- készen. A sziklába már rések vannak ütve, üregek, földalatti menetek- vájva: aknák készülnek mindenfelé: de még nem haladt a munka any- nyira, hogy felrobbantani lehetne... Egy félig kész völgy; — egy völgy, mely még munkában van, még most dolgoznak rajta javában... Így, mint egy műhelyében, munkájánál látva a nagy mestert, elleshetni véljük titokszerű működését... Mint barázdálta végig a hegyet; mint bontotta meg s repesztette azt kétfelé; mint ásta mind mélyebbre s mélyebbre a csatornát; mint harapott be a sziklába s tépte-szaggatta ki a hegyből; — mint morzsolta lassankint össze s örölte végre homokká... Oly világosan, oly érthetőleg meséli el saját élettörténetét e sziklavölgy — mintha szemeid előtt ment volna végbe az egész hosszú-hosszu folyamat.

A medret képező két hegyoldal mindinkább összeszorult, némelyhol kapuszerű szorosokat képezve, melyek felett óriási sziklabálványok mere- deznek jobbról-balról ég felé, mintha a szentek-szentjének bejáratát akar- nák őrizni. Az ember nem zárkozhatik el azon önkénytelenül elővillanó gon- dolattól, hogy itt a természet az ő legféltettebb kincsét, remekbe alkotott művét rejtegeti s akarja profán tekintetektől megvédeni.

Egy ilyen toronybástyákkal megerősített sziklaszorosnál a szakadék- ban hirtelen jobbra kanyarodva egyszerre mintegy legyökerezve áll meg a láb; mert ami itt a szem elé tárul, még mindenkinek várakozását felül- haladta; megkapja, felrázza még azt is, ki csak fásultságot, egykedvü- séget hozott magával ide.

A patak medrét s az egész völgyszakadékot egy körülbelül 140—150 méter magas, teljesen függőleges sziklafal zárja be ott szemben, mely fe- ly felül gulaszerű csucsban végződik s ezen sziklafalban egy 70—75 méternyi magas portale nyílik, mely mellett ugy a rézbányai portale, valamint a meziádi s a Biharhegységnek eddig ismert többi sziklakapui s barlangszádái eltörpülnek. — Bámulatra méltó e portale nemcsak kolosszális nagyságánál, hanem még inkább talán idomai szabályossága és stilszerű izletességénél fogva: körvonalai egészen symmetrikusak s boltozata felül góthcsucsivben zárul össze. — A szemlélő nem tudja: a conceptió merészségét, a kivitel szabatosságát, vagy a formák izletességét bámulja-e inkább és saját kicsinységének érzetétől elnyomva áll meg e magasztos látvány előtt...

Közelebb érzi itt az ember magát Istenhez, mert alkotó és romboló keze működésének még el nem mosódott friss nyomait látja maga körül mindenfelé... Nem is oly avultak, oly fakószinehagyottak, nem is oly kopottak, hogy ugy mondjam — e szirtek, mint másutt; mintha csak az imént végezte volna be munkáját a nagy építőmester... Az egész lát- ványon előmlő üdeség, a szinezés gazdasága, elevensége és bája, — a körvonalok határozottsága és biztossága — s az a megkapó ékesszólás, mellyel alkotójának hatalmáról és erejéről az egész csodamű némán beszél: leigézik a szemlélőt.

(Folytatjuk.)